

Люди знають (або вважають, що знають), поганий чи гарний у них мер, і під час виборів враховують результати його діяльності на посаді у більшому ступені, аніж його партійну приналежність. Хоча, на рівні регіонів та департаментів люди голосують так, як голосували б на національних виборах – за ту політичну силу, яку вони зазвичай підтримують.

Іншим механізмом забезпечення підзвітності є більша частка місцевих податків у структурі фінансових ресурсів органів місцевого управління, особливо з урахуванням того факту, що два з цих податків, податок на нерухомість та (у меншому ступені) податок на реєстрацію об'єктів нерухомості, сплачуються більшістю виборців. На жаль, деякі фактори послаблюють цей стандартний та ефективний механізм. Він не спрацьовує у відношенні податку на підприємницьку діяльність, який виводиться за межі адміністративно-територіальної одиниці, у якій збирається. Той факт, що декілька рівнів системи місцевого управління збирають ті ж самі податки, розпилює їхню роль та значення в очах платників податків – виборців. Стрімкий розвиток системи міжкомунальних об'єднань, які не очолюють напряму обрані чиновники, також призводить до розмивання принципів підзвітності та відповідальності. Нарешті, в останні роки відбулося небезпечне зниження відношення величини податкових зборів до субсидій.

По-третє, на цей час на макроекономічному рівні не виникає проблем, пов'язаних із розвитком децентралізації. Органи місцевого управління зуміли запобігти зловживанням наданою їм свободою як у податковій сфері, так і щодо позик. Їхня поведінка в цих питаннях була дуже виваженою.

Список використаних джерел

1. Les collectivités locales en chiffres 2016 [Ressource électronique] / Ministère de l'Intérieur, Direction Générale des Collectivités Locales. 2016. Paris: Ministère de l'Intérieur. URL: <http://www.dgcl.interieur.gouv.fr>.
2. Les finances des communes de plus de 10,000 habitants 2013 / Ministère de l'Intérieur. Paris, 2014. URL: <http://www.dgcl.interieur.gouv.fr>.
3. Prud'homme Rémy Taxe professionnelle as an Exportable Local Tax / Rémy Prud'homme // Environment and Planning 2000. C: Government and Policy. № 18. P. 545–553.
4. Tableaux de l'économie française 2015–2016 [Ressource électronique] / INSEE (Institut National de la Statistique et des Études Économiques). 2016. Paris: INSEE. Mode d'accès: <http://www.insee.fr>.

Надійшла до редколегії 01.02.2018 р.

УДК 351

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ІНОЗЕМНИМИ ДЕРЖАВАМИ

Красников Є. В.,

аспірант кафедри права та європейської інтеграції,

Харківський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України,

м. Харків

Досліджено стан військово-технічного співробітництва України з іноземними державами та запропоновано шляхи вдосконалення законодавства України у зазначеній сфері.

Ключові слова: національна безпека, військово-технічне співробітництво, оборонно-промисловий комплекс, озброєння та військова техніка.

© Красников Є. В., 2018

Krasnykov Ye. V.,

Postgraduate Student of Law and European Integration Department, KRI NAPA, Kharkiv

WAYS OF IMPROVEMENT OF UKRAINIAN LEGISLATION IN THE SPHERE OF MILITARY-TECHNICAL COOPERATION WITH FOREIGN STATES

Investigated the status of military-technical cooperation of Ukraine with foreign States and suggested ways of improvement of Ukrainian legislation in this area.

Key words: National security, military-technical cooperation, military-industrial complex, armament and military equipment.

В умовах розбудови незалежної та обороноздатної держави в Україні зростає роль оборонного сектора, що стимулює уважне ставлення до проблематики публічного управління в зазначеній сфері. В Україні з метою забезпечення її національних інтересів і безпеки, оснащення її Збройних Сил та інших військових формувань (далі – ЗС) сучасним озброєнням і військовою технікою (далі – ОВТ), іншими товарами військового призначення, розвитку експортного потенціалу військово-промислового комплексу, підвищення науково-технічного та технологічного потенціалу оборонної галузі здійснюється військово-технічне співробітництво (далі – ВТС) з іноземними державами. Рівень партнерства України у ВТС з іноземними державами впливає на її стан національної безпеки і оборони, зокрема на ефективне виконання державного оборонного замовлення в Україні.

Значний внесок у дослідження проблем ВТС України з іноземними державами зробили вітчизняні вчені: В. Бадрак, В. Бегма, В. Борохвостов, С. Згурець, В. Горбулін, В. Толубко, А. Рось, С. Стріха та ін. [1–7].

Водночас розробленню рекомендацій з удосконалення законодавства України у сфері ВТС України з іноземними державами приділялось недостатньо уваги.

Дослідження стану та нормативного-правового забезпечення ВТС України з іноземними державами здійснюється з метою розроблення рекомендацій із підвищення його рівня, що має позитивні наслідки для сектора безпеки держави, а також із метою забезпечення ефективного виконання державного оборонного замовлення в Україні.

Мета дослідження зумовила необхідність вирішення таких завдань статті: дослідити сутність ВТС, визначити основні завдання ВТС, дослідити нормативно-правове забезпечення ВТС в Україні, визначити рівень партнерства у ВТС України з іноземними державами, визначити пріоритетні галузі для ВТС України з іноземними державами, запропонувати шляхи вдосконалення законодавства України в зазначеній сфері.

Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” визначено, що забезпечення готовності держави, її економіки і суспільства до оборони та відбиття зовнішньої агресії в будь-яких формах і проявах (зокрема, у формі гібридної війни), підвищення рівня обороноздатності держави є ключовим пріоритетом політики національної безпеки.

Одним з основних завдань у цій сфері є поглиблення оборонно-промислового та ВТС з іншими державами, насамперед державами – членами НАТО, Європейського Союзу, досягнення повної незалежності від Російської Федерації (далі – РФ) у питаннях виробництва озброєнь та військової техніки [8].

ВТС з іноземними державами є важливою складовою зовнішньополітичної діяльності України, пов'язаною з міжнародним співробітництвом у сфері розроблення, виробництва, ремонту, модернізації, знищення (утилізації) товарів військового призначення, а також із міжнародними передачами таких товарів, що й надалі відіграватиме важливу роль у реалізації актуальних завдань національної безпеки і оборони України.

Головними завданнями ВТС є збереження й розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу та забезпечення потреб ЗС, інших військових формувань та правоохоронних органів України у новітніх ОВТ, сприяння зміцненню дружніх міжнародних відносин України, її іміджу як держави, що володіє значним сучасним науково-технічним, технологічним та виробничим потенціалом зі створення ОВТ, забезпечення реалізації національних інтересів України в різних регіонах світу, формування передумов для розширення зв'язків України з іноземними державами, зокрема в зовнішньоекономічній сфері та у сфері оборони.

До 2014 р. серед усіх країн, з якими свого часу Урядом України було проголошене стратегічне партнерство у військово-технічній сфері, РФ була найбільшим партнером у зазначеній галузі.

Головним критерієм для визначення рівня партнерства у ВТС України з іноземними державами було проведення аналізу нормативно-правової бази в цій галузі. З урахуванням цього було встановлено, що між урядами України та РФ у сфері ВТС було укладено тринадцять угод, з Республікою Узбекистан – три, з Угорською Республікою, Республікою Польща, Словацькою Республікою, Республікою Казахстан та Республікою Азербайджан – по одній. Із США та країнами – членами Європейського Союзу окремі угоди про ВТС Урядом України не укладалися.

22 вересня 2015 р. було підписано Спільну декларацію щодо посилення оборонно-технічного співробітництва України з НАТО, на виконання якої 16 грудня 2016 р. підписано Дорожню карту оборонно-технічного співробітництва з Альянсом [9].

Головним специфічним чинником, що визначав рівень розвитку ВТС між Україною та РФ, є історична передумова, а саме той факт, що ОПК України і РФ належали до єдиного ОПК, зумовив взаємозалежність у виробництві значної частини продукції військового і спеціального призначення. До інших чинників слід віднести геополітичний вектор України до 2013 р. та попит на військову продукцію українського виробництва, тобто вже за потребою придбати певні системи озброєнь стояло політичне рішення та враховувалась специфіка національних збройних сил.

З іншого боку, саме ці чинники гальмували досягнення високого рівня ВТС України з США та країнами – членами Європейського Союзу.

Для розгалуженого співробітництва між урядами України та РФ було підписано угоди в окремих галузях ВТС, а саме в галузі створення та експлуатації ракетно-космічної техніки, кораблебудування та судноремонту, суднобудівного газотурбування, у забезпеченні створення спільного серійного виробництва та поставок літака Ан-70, розроблення, виробництва і поставок авіаційної техніки. 60 оборонним підприємствам було надано право брати участь у коопераційному виробництві без посередництва державних органів та компаній.

Після визнання 27 січня 2015 р. Верховною Радою України РФ агресором, Кабінет Міністрів України Постановою “Про припинення дії Угоди між Урядом

України та Урядом Російської Федерації про військово-технічне співробітництво” від 20 травня 2015 р. № 307 припинив дію Угоди між Урядом України та Урядом РФ про ВТС, яку було укладено 26 травня 1993 р. [10; 11].

Таким чином, після припинення ВТС з РФ в ОПК України, а саме в космічній галузі, у галузі кораблебудування та судноремонту, у галузі літакобудування та виробництва авіаційної техніки, виникли великі труднощі, що призвели до простою оборонних підприємств зазначених галузей або їхньої переорієнтації на виробництво інших видів ОВТ, необхідних для сил АТО. Тобто замкнений цикл виробництва складних видів військової та спеціальної техніки, який утворювався десятиліттями, було розірвано. Для відновлення замкненого виробничого циклу, що ускладнюється визначеною процедурою внесенням змін до нормативно-технічної документації на зразок ОВТ та проведенням відповідних випробувань, необхідно створити нормативно-правову базу у сфері ВТС, а Кабінету Міністрів України розпочати пошук нетрадиційних форм співпраці в зазначеній сфері з іншими державами. Вітчизняні та іноземні підприємства повинні оперативного замінити російські, які припинили свою співпрацю у виробничих циклах на виготовлення зразків ОВТ.

Одними з основних чинників, що гальмують процеси перебудови і розвитку ОПК України після припинення співпраці з РФ, є відсутність законодавчо-правових механізмів унормування діяльності суб'єктів виробництва ОВТ та забезпечення сприятливих умов для залучення інвестицій в ОПК.

На сьогодні в Україні на законодавчому рівні залишаються невирішеними питання, що пов'язані з виробництвом ОВТ, а саме не сформульовано основні принципи діяльності, пов'язані з виробництвом ВТ, не визначено повноваження державних та іноземних замовників і суб'єктів виробництва, не вирішено порядок призначення та основні завдання генеральних конструкторів зі створення ОВТ, не наведено переліку засобів державного регулювання діяльності ОПК, не передбачено положення, що визначають порядок ініціювання і створення ВТ, не визначено порядок розроблення ОВТ на іноземне замовлення, не наведено заходів щодо організації виробництва ОВТ, авторського нагляду за нею на стадіях виробництва та зняття з виробництва. У Верховній Раді України знаходиться на розгляді аналогічний законопроект “Про виробництво військової техніки”, прийняття якого вирішить порушені питання [12].

До основних недоліків публічного управління в зазначеній сфері слід віднести низьку якість і неузгодженість між собою державних програм, недостатні обсяги та недосконалу цільову спрямованість державного оборонного замовлення, низький рівень виконавчої дисципліни, відсутність ефективної координації та механізмів участі державних органів в управлінні підприємствами, недостатнє врахування ринкових механізмів, кон'юнктури ринків і реальних можливостей із забезпечення конкурентоспроможності оборонних підприємств.

Сучасний стан ВТС України з іноземними державами свідчить про потребу в удосконаленні механізму публічного управління та реалізації державної політики у сфері ВТС з іншими державами, засад державного регулювання та державного контролю в цій сфері, а також повноважень учасників та суб'єктів ВТС.

На сьогодні в Україні на законодавчому рівні не врегульовано питання ВТС з іноземними державами, що призводить до неузгоджених дій органів державної влади і суб'єктів здійснення міжнародних передач товарів, гальмує розвиток такого співробітництва, завдає шкоди національним інтересам

України в зазначеній сфері. У зв'язку з цим та з метою дальшого розвитку і підвищення ефективності ВТС України з іноземними державами, забезпечення національних інтересів у цій сфері пропонується прийняти відповідний нормативно-правовий акт. У Верховній Раді України зареєстровано законопроект “Про військово-технічне співробітництво з іноземними державами”, прийняття якого вирішить зазначену проблему [13].

Одним із негативних чинників, що гальмує процеси ВТС України з іноземними державами є неприйняття Президентом України відповідної концепції, що сприятиме закріпленню перспективних тенденцій ВТС, його трансформації в оптимальну, гнучку систему міждержавних відносин, здатну самостійно розвиватися та пристосовуватися до потреб національної безпеки і світового ринку озброєння. Аналогічний нормативно-правовий був схвалений та діяв в Україні до 2010 р. [14].

Подальших розвідок потребує дослідження впливу рівня партнерства України у ВТС з іноземними державами на ефективне виконання державного оборонного замовлення в Україні.

Список використаних джерел

1. Бегма В. Позиция Украины на рынке вооружения стран Центральной и Восточной Европы // Обзор украинского рынка. 2008. № 2. С. 24–27.
2. Бегма В. М., Величко О. Ф., Шемаев В. М. Аналіз проблем інформаційного управління у сфері міжнародних передач військового призначення та подвійного використання // Стратегічна панорама. 2003. № ¾. С. 66–75.
3. Борохвостов В. К. Військово-технічне співробітництво України з країнами Заходу: стан та перспективи // Стратегічна панорама. 2003. № 3/4.
4. Горбулін В. “Олов'яний щит” – візитна картка українського оборонно-промислового комплексу // Дзеркало тижня. 2005. № 45 (573), 19–25 листоп. URL: www.dt.ua.
5. Актуальні проблеми удосконалення системи військово-технічного співробітництва України: наук.-інформ. зб. / Нац. центр з питань євроатлант. інтегр. України; за заг. ред. В. П. Горбуліна; редкол.: В. П. Горбулін (голова) та ін. Київ: Євроатлантикінформ, 2005. 287 с.
6. Толубко В. Б., Рось А. О., Шемаєв В. М. Підготовка інформаційно-психологічних операцій з просування товарів на ринку озброєнь // Наука і оборона. Київ: МОУ, 2005. № 1. С. 30–39.
7. Стріха С. Сучасний стан і тенденції розвитку світового ринку озброєння та військової техніки // Економіст. 2008 № 1. С. 21–24.
8. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” від 26 трав. 2015 р. № 287/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
9. <http://nato.mfa.gov.ua/ua/documents/acts>.
10. Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про військово-технічне співробітництво від 26 трав. 1993 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
11. Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про військово-технічне співробітництво: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 трав. 2015 р. № 307. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
12. Про повернення на доопрацювання проекту Закону України про виробництво військової техніки: Постанова Верховної Ради України від 5 квіт. 2011 р. № 3175-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
13. Про проект Закону України “Про військово-технічне співробітництво з іноземними державами”: Рішення РНБО України від 27 берез. 2009 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
14. Про Концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року: Указ Президента України від 27 серп. 2003 р. № 913/2003/ URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

Надійшла до редакції 05.02.2018 р.